

Mobility as a Service vraagt om een heldere visie, het inzichtelijk maken van belangen en het durven loslaten

Nederlandse steden en wegen worden steeds drukker en de vraag naar toekomstbestendige oplossingen voor mobiliteitsvraagstukken neemt hierdoor toe. Mobility as a Service (MaaS) is binnen al deze ontwikkelingen een veelgehoorde term. Binnen het MaaS-concept worden alle mogelijke vormen van vervoer gecombineerd en daarmee is het, in andere woorden, een marktplaats voor mobiliteit voor de eindgebruiker/consument. MaaS maakt mogelijk dat iedere gebruiker de vervoersoplossing kan kiezen die het best bij hem/haar past. Of dit nu met een taxi, huurauto, deelfiets of het openbaar vervoer is, van zakelijke ritten, een weekendje weg, tot het dagelijkse woon-werkverkeer: MaaS zorgt voor de slimste oplossing voor elke reis.

Bij het realiseren van dit concept is de grootste uitdaging niet de techniek, maar meer hoe overheden en markt dit gezamenlijk gaan organiseren. Wie neemt welke rol aan en hoe worden de rollen ingevuld om slimmere en toekomstbestendige steden en regio's te realiseren?

Tijdens het praktijkseminar van 21 juni 2018 gingen ervaringsdeskundigen van Movares, HAN Hogeschool, Provincie Gelderland en CMS in op de ontwikkelingen en pilots tot nu toe, de juridische aspecten en de do's en don'ts voor het organiseren en inzetten van MaaS.

- Overheden moeten faciliteren om het speelveld georganiseerd te krijgen -

Volgens Marco Duijnisveld (senior consultant Mobiliteit, Movares) zorgen nieuwe technologische ontwikkelingen voor veranderingen in de maatschappij. Er is een steeds grotere behoefte aan vraaggestuurde oplossingen, ook voor mobiliteit. MaaS is hierin een belangrijke ontwikkeling met vele definities. Waar komt het op neer?

Het aanbod van multimodale, vraaggestuurde mobiliteitsdiensten, waarbij op maat gemaakte reismogelijkheden via een digitaal platform (bv. Mobiele app) met real-time informatie aan klanten worden aangeboden, inclusief betaling en afhandeling van transacties.

MaaS is geen doel op zich maar een middel om bereikbaarheid te bevorderen, zoals via deelfietsen. De Whim-app (binnenkort in de regio Amsterdam en Rotterdam beschikbaar) biedt verschillende vervoersmodaliteiten aan, zoals taxi, OV en huurauto, waarmee gebruikers zelf hun optimale reis samenstellen. De technologie is er dus al maar om het toe te passen in de praktijk is het belangrijk om als stad of regio een heldere visie met bijbehorende duurzaamheidsambities te formuleren. Binnen MaaS zijn vele belanghebbenden actief die zullen gaan samenwerken. Overheden zullen hierbij met name een faciliterende rol moeten gaan innemen, waarbij het van belang is dat ze zorgdragen voor een *level playing field*. Rondom databeschikbaarheid is het voor overheden wel zaak de regie te pakken om hier de markt in beweging te krijgen.

Marco Duijnisveld (Movares) tijdens zijn presentatie op het seminar

- Zorg voor meervoudige waardecreatie voor alle belanghebbenden -

In Nederland heeft er al een aantal experimentele pilots plaatsgevonden waar we lering uit kunnen trekken, zoals BrengFlex en SI!m Heijendaal. Volgens Arjen van Weert (Adviseur Duurzaamheid en Logistiek, Movares / HAN Hogeschool) is MaaS vooral een kwestie van *learning by doing*, ondanks dat er nog uitdagingen liggen op het gebied van o.a. data en privacy en veel vragen onbeantwoord zijn (zoals wat de rol van de markt is, of er nieuwe wet- en regelgeving nodig is en welke *business cases* mogelijk zijn). Wat we van de pilots hebben geleerd is o.a.:

- Maak publieke en private belangen van te voren goed inzichtelijk
- Zorg voor meervoudige waarde-creatie voor alle belanghebbenden
- Stel de reiziger centraal via *awareness* en gedragsverandering. MaaS is vooral geen kwestie van iets *afpakken* maar iets *toevoegen* aan wat er al is (goedkoper, sneller en duurzamer)
- Regel de functionaliteit van de App goed, inclusief verdienmodellen

De belangrijkste en nog onbeantwoorde vraag die uit deze pilots naar voren kwam is hoe je je beleid (en governance) als organisatie aanpast op MaaS en uitvoert.

Arjen van Weert (Movares / HAN)

- Houd grip door los te laten en niet alles voor te schrijven -

Petra Heemskerk (Advocaat en Partner bij CMS): “Dat pilots niet hoeven te worden aanbesteed is onjuist. Als er een geldstroom is van de overheid naar een marktpartij of naar een gezamenlijke pot moet er altijd worden aanbesteed, pilot of geen pilot. Dat gebeurt vaak niet, met als consequentie dat de subsidie moet worden terugbetaald. Om dit te voorkomen kun je als overheid een faciliterende rol aannemen om zo zonder consequenties subsidie te verlenen. Je bent dan feitelijk geen opdrachtgever en zit dus ook niet aan het roer. Maar de vraag is of je als overheidspartij überhaupt wel in staat bent om zelf voldoende innovatie en slagkracht te organiseren voor het toepassen van MaaS. Wellicht is dat een taak en rol van de markt.”

Petra Heemskerk (CMS)

Een paar tips:

- Een marktconsultatie is een simpele manier om er achter te komen wie welke oplossingen kan bieden en wat de verdienmodellen van de markt zijn. Hierin kunnen vragen beantwoord worden zoals ‘selecteer ik prijs of op kwaliteit?’ en ‘wat zijn mijn gunningscriteria?’
- Houd grip op het proces en project door vooral los te durven laten. Probeer dus niet alles voor te schrijven en maak vooral geen uitgebreid Programma van Eisen
- Om zoveel mogelijk in te spelen op allerlei toekomstige veranderingen en om oplossingen uit de markt te halen, zet in op de aanbestedingsmethode Innovatie Partnerschap
- Focus niet op laagste prijs, want de markt zal er alles aan doen het geld terug te verdienen (via meerwerk)
- Zorg voor maatwerkcontracten: in de aankondiging meenemen dat er ruimte moet zijn voor maatwerk gedurende de contractperiode om samenwerking te bevorderen en risico's te delen i.p.v. te verdelen

Samenvattend de belangrijkste take-aways van deze bijeenkomst:

- Leer vooral van de inmiddels opgedane kennis van bijvoorbeeld de pilots Brengflex en SI!m Heijendaal
- Maak de publieke en private belangen van te voren inzichtelijk
- Zorg als gemeente voor een heldere visie op je stad: waar ben je van en wat wil je? Zet daar MaaS op in
- Zorg dat je beleid ontwikkelt en toepast op MaaS-ontwikkelingen
- Denk goed na over de rol die je wilt aannemen: faciliterend of regie en hoe je deze rol het beste moet gaan invullen en met wie
- Stel de reiziger centraal
- Grote uitdaging is om van de beschikbare data bruikbare informatie te maken en om de data van vervoersmaatschappijen überhaupt beschikbaar te stellen
- Parkeren als stuurinstrument voor gemeentes
- Begin, ook al is het met kleine stappen

PPS Network Nederland ontwikkelt op dit moment in samenwerking met HAN Hogeschool, Movares, Provincie Gelderland en CMS de ‘Werkmethode MaaS: van Organisatie naar (Project)realisatie’ om gemeenten en provincies te helpen om (intern maar ook met externe partijen) de juiste start te maken voor het organiseren en uitvragen van MaaS. Meer informatie hierover kunt u aanvragen via info@ppsnetwerk.nl

Klik [hier](#) voor een interview over MaaS met Anne-Marie Haanstra (programmamanager Kenniscentrum Business Development en Co-creation, HAN Hogeschool)